

Αθήνα, 30 Απριλίου 2015

Προς: ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ-ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Θέμα: «Προτάσεις για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών στην Άνδρο»

Αξιότιμοι/ες κύριοι και κυρίες,

Στις 22 Νοεμβρίου 2014 με πρωτοβουλία του Φιλοπρόδου Ομίλου “Το Γαύριο” – Ενεργοί Πολίτες και τη συνεργασία της Εταιρείας Ανδρίων Επιστημόνων, του Συλλόγου Εθελοντών Δασοφυροσβεστών Άνδρου (ΣΕΔΑ) και της Περιοδικής Έκδοσης Νήσος Άνδρος, πραγματοποιήθηκε ημερίδα στην Άνδρο σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές.

Το νησί της Άνδρου συγκαταλέγεται στις περιοχές με μεγάλη συχνότητα εμφάνισης πυρκαγιών. Κάθε χρόνο παρουσιάζονται μεγάλα ή μικρά περιστατικά, ιδιαίτερος επικίνδυνα λόγω του είδους της βλάστησης, των έντονων ανέμων και του ανάγλυφου του εδάφους. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία οι πυρκαγιές στην Άνδρο προκαλούνται κυρίως από το κάπνισμο βοσκοτόπων και την αμέλεια πολιτών (π.χ. εργαζόμενοι στο ύπαιθρο). Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτει ο ΣΕΔΑ από το 2008 ως σήμερα έχουν ξεσπάσει στην Άνδρο 111 δασικές πυρκαγιές με καμένες εκτάσεις που αγγίζουν τα 120.000 στρέμματα!!

Οι επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές στην Άνδρο έχουν ως άμεσο αποτέλεσμα την απώλεια σημαντικού φυσικού κεφαλαίου του νησιού, τη μείωση της βιοποικιλότητας, τη διάβρωση εδαφών, έως και ερημοποίηση, με σημαντικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής των κατοίκων και στις βασικές δραστηριότητες της πρωτογενούς παραγωγής π.χ. παραγωγή μελιού, κτηνοτροφία, αλλά και την τουριστική ανάπτυξη.

Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν στη σχετική ημερίδα, ενώ παράλληλα εκφράστηκαν οι ανησυχίες μεγάλου μέρους της Ανδριώτικης κοινωνίας σχετικά με τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη αλλά και την καταστολή των δασικών πυρκαγιών. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι προτάσεις που προέκυψαν από την εν λόγω ημερίδα και θεωρούνται ως τα απαραίτητα βήματα για την αναστροφή των αρνητικών επιπτώσεων που επιφέρουν οι δασικές πυρκαγιές.

Τα προτεινόμενα μέτρα διακρίνονται σε άμεσα/επείγοντα μέτρα και σε μεσοπρόθεσμα μέτρα που χρήζουν στρατηγικού σχεδιασμού και εμπεριέχουν ένα μείγμα από νομικά-τεχνικά, διαχειριστικά μέτρα, προκατασταλτικές ενέργειες και ενημέρωση/ευαισθητοποίηση.

Άμεσα μέτρα:

1. Αποτύπωση των τύπων κάλυψης του νησιού, της φυσικής αποκατάστασης μετά από τις πυρκαγιές, προκειμένου να καταγραφεί και να αξιολογηθεί η κατάσταση και η δυναμική των φυσικών οικοσυστημάτων. Παράλληλα θα πρέπει να αποτυπωθούν οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις (χωρικά και ποσοτικά) για να αναγνωριστούν περιοχές προστριβών ανάμεσα στη διατήρηση της δυναμικής του φυσικού περιβάλλοντος και των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Αυτό θα αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο των αρμόδιων υπηρεσιών προκειμένου να λάβουν αποφάσεις για τη μεταπτυρική

αποκατάσταση των οικοσυστημάτων, αλλά και την ορθολογική διαχείριση των εκμεταλλεύσεων.

2. Αναπροσαρμογή του κτηνοτροφικού κεφαλαίου του νησιού, με έμφαση στη διατήρηση του αναγκαίου αριθμού για την αειφόρο συνέχιση της οικονομικής δραστηριότητας και διόρθωση των στρεβλώσεων που δημιουργούνται στον αριθμό των διατηρούμενων ζώων εξαιτίας των επιδοτήσεων. Προκειμένου να γίνει διαχείριση των ανεπιτήρητων παραγωγικών ζώων, με προτεραιότητα σε ζώα που εντοπίζονται εντός των αναδασωτέων εκτάσεων, μπορεί να γίνει εφαρμογή των προβλεπόμενων ενεργειών όπως περιγράφονται στο άρθρο 17 του ν. 4056/2012.
3. Σχεδιασμός και υλοποίηση αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων με σκοπό την άμεση αντιμετώπιση φαινομένων πλημμυρών και διάβρωσης και την ανάσχεσή τους μέχρι να τεθούν σε ισχύ τα προτεινόμενα μακροπρόθεσμα μέτρα.
4. Ίδρυση γραφείου Πολιτικής Προστασίας στο Δήμο Άνδρου, βάσει του άρθρου 13 του Ν. 3013/2002, προκειμένου να συνταχθούν και εφαρμοστούν σχέδια πυροπροστασίας και άλλων φυσικών καταστροφών, να συγκαλεί το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο για την αντιμετώπιση όλων των ζητημάτων που άπτονται σε φυσικές καταστροφές και να εξετάζει την πρόοδο συγκεκριμένων μέτρων και αποφάσεων.
5. Ενημέρωση των κτηνοτρόφων για το καθεστώς που διέπει τις αναδασωτέες εκτάσεις, για τις κυρώσεις από την άσκηση παράνομης δραστηριότητας σε αυτές, καθώς και για τις μακροπρόθεσμες συνέπειες των αλληπάλληλων δασικών πυρκαγιών στη βλάστηση και το έδαφος, οι οποίες θα πλήξουν και τη δραστηριότητα τους σε βάθος χρόνου.
6. Ενίσχυση του προσωπικού του Δασονομείου Άνδρου. Αυτή τη στιγμή το Δασονομείο Άνδρου στελεχώνεται από δύο μόνο υπαλλήλους (επιστημονικό προσωπικό) και κανένα δασοφύλακα για την άσκηση ελέγχων και περιφρούρησης των καμένων περιοχών.

Μακροπρόθεσμα μέτρα:

1. Εκπόνηση ειδικής λιβαδοπονικής μελέτης βοσκοϊκανότητας και υιοθέτηση στοχευμένων μέτρων για την αναβάθμιση των βοσκοτόπων του νησιού και την ορθολογική και αειφόρο ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στην Άνδρο. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το θέμα των πυρκαγιών, της υπερβόσκησης και της επικείμενης διάβρωσης είναι σημαντικό παράλληλα με την ανάληψη όποιων κατασταλτικών ενεργειών (όπως απομάκρυνση αδέσποτων γιδοπροβάτων, εποπτεία για παράνομη βόσκηση) να δοθούν λύσεις στους κτηνοτρόφους ώστε να εξασφαλίσουν καλούς και βιώσιμους βοσκότοπους. Τέλος η ύπαρξη διαχειριστικού σχεδίου για την άσκηση βόσκησης (το οποίο θα περιλαμβάνει και μελέτη βοσκοϊκανότητας) θα αποτελεί σύντομα και νομική υποχρέωση βάσει του ν. 4264/2014.
2. Άμεση κατάρτιση μητρώου κτηνοτρόφων, αποσαφήνιση των ιδιοκτησιών-εκμεταλλεύσεων, ενδεδειγμένη εξέταση του συστήματος επιδοτήσεων και σύνδεση του με το θέμα των δασικών πυρκαγιών.
3. Άμεση ολοκλήρωση της κτηματογράφησης και της κατάρτισης των δασικών χαρτών, τα οποία αποτελούν απαραίτητα εργαλεία για τη σύγχρονη διαχείριση του χώρου και των δραστηριοτήτων.

4. Ενέργειες για την κήρυξη και των φρυγανικών οικοσυστημάτων ως δασωτέων, εν τη έννοια των αναδασωτέων, σε περίπτωση καταστροφής τους, όπως προβλέπει ο νόμος (ν. 4280/2014).
5. Εφαρμογή των προτεινόμενων διαχειριστικών μέτρων για την προστατευόμενη περιοχή του οικολογικού δικτύου NATURA 2000 (Ζώνη Ειδικής Προστασίας – ΖΕΠ) της Άνδρου που θα παραχθούν στο πλαίσιο του προγράμματος Life+ Andros.
6. Σύνταξη και εφαρμογή Κοινού Σχεδίου Πυροπροστασίας από το Πυροσβεστικό Κλιμάκιο Άνδρου, το Δασονομείο Άνδρου, το Δήμο Άνδρου και τον ΣΕΔΑ, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης (ενημέρωση, εκπαίδευση κτλ.), προκαταστολής (υποδομές, κατάλληλο οδικό δίκτυο, σύστημα ειδοποίησης, διάταξη και διαθεσιμότητα δυνάμεων) και καταστολής (συντονισμός δυνάμεων).
7. Ενημέρωση του πληθυσμού του νησιού για τις επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών στο περιβάλλον του νησιού και υλοποίηση ειδικής εκστρατείας ενημέρωσης για τους επισκέπτες με παροχή ενημερωτικού υλικού σε κομβικά σημεία (πλοία της γραμμής, ενοικιαζόμενα δωμάτια κτλ.).
8. Αξιοποίηση ευρωπαϊκών ή εθνικών χρηματοδοτικών εργαλείων για την κατασκευή νέων, σύγχρονων εγκαταστάσεων και μετεγκατάστασης των κοπαδιών αιγοπροβάτων που επηρεάζουν άμεσα τις καμένες εκτάσεις.
9. Προώθηση δράσεων εναλλακτικής τουριστικής ανάπτυξης (π.χ. πεζοπορικός τουρισμός) και σύνδεση τους με τον πρωτογενή τομέα για την παραγωγή και διάθεση προϊόντων προκειμένου να υπάρξει ενίσχυση εισοδήματος για τους παραγωγούς. Με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθούν κακές πρακτικές και θα υπάρξει σύνδεση μεταξύ φυσικού περιβάλλοντος, τουρισμού και παραγωγής.
10. Καμπάνια ενημέρωσης και δράσεις σύναψης συνεργασίας με τις ομάδες-στόχους (κτηνοτρόφους, γεωργούς, μελισσοκόμους)

Το θέμα των δασικών πυρκαγιών και της ορθολογικής διαχείρισης του φυσικού χώρου της Άνδρου είναι πλέον επιτακτικά ζητήματα που αναζητούν άμεσα λύση και ανάληψη πρωτοβουλιών από τους τοπικούς φορείς διοίκησης. Η συντονισμένη υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων ενδεχομένως να απαιτεί την ανάληψη πρωτοβουλίας από ένα φορέα, όπως για παράδειγμα ο Δήμος, ο οποίος θα αναλάβει να ιδρύσει και να συντονίσει ομάδα εργασίας/επιτροπή που θα απαρτίζεται από φορείς της Πολιτείας σχετικούς με τις δασικές πυρκαγιές και τη διαχείριση φυσικών οικοσυστημάτων και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Το έργο της ομάδας εργασίας θα μπορούσε να περιλαμβάνει την αξιολόγηση και ιεράρχηση των προτεινόμενων μέτρων, την προώθησή τους στις αρμόδιες υπηρεσίες και την ανάληψη πρωτοβουλίας σύνταξης σχεδίου δράσης, σε συνεργασία πάντα με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες, προκειμένου να δρομολογηθεί η υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων.

Η κατάσταση στην Άνδρο βαίνει προς οριακές συνθήκες και είναι αναγκαίο να ληφθούν άμεσα, ουσιαστικά μέτρα προς όφελος του φυσικού περιβάλλοντος της Άνδρου προκειμένου να αναστραφούν οι μακροπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες. Ένα νησί όπως η Άνδρος, με πλούσια ιστορία, οικονομική δραστηριότητα και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον, αξίζει την προσοχή όλων μας προκειμένου να συνεχίζει να προσφέρει αδιάκοπα τις οικοσυστημικές του υπηρεσίες.

Παραμένουμε στην διάθεση σας για κάθε συνδρομή στο δύσκολο αυτό έργο.

Με τιμή,

Νικόλαος Αυγουστής
Ενεργοί Πολίτες Άνδρου

Γεώργιος Δαρδανός
Περιοδική Έκδοση Νήσος Άνδρος

Όλγα Καραγιάννη
Κέντρο Σύγχρονης Έρευνας & Δράσης για την Άνδρο

Κωνσταντίνος Λιαρικός
Συντονιστής Προγράμματος και Λειτουργιών, WWF Ελλάς

Ιωάννης Μαμάης
Πρόεδρος Φιλοπρόοδου Ομίλου “Το Γαύριο”

Κωνσταντίνα Ντεμίρη
Συντονίστρια Πολιτικής, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία

Δρ. Κωνσταντίνος Ποϊραζίδης
Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος, Τομέας Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Οικολογίας,
ΤΕΙ Ιονίων Νήσων

Κωνσταντίνος Πολέμης
Αντιπρόεδρος Εταιρείας Ανδρίων Επιστημόνων

Νίκος Χαζάπης
Πρόεδρος Συλλόγου Εθελοντών Δασοφυροσβεστών Άνδρου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, Γενική Διεύθυνση Δασών
2. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, Διεύθυνση Δασών Κυκλάδων
3. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, Γενική Διεύθυνση Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής
4. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας
5. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Κυκλάδων
6. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας
7. Επαρχείο Άνδρου
8. Δασονομείο Άνδρου
9. Δήμος Άνδρου
10. Πυροσβεστικό Κλιμάκιο Άνδρου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

1. Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
2. Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γενική Διεύθυνση Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος
3. Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Διεύθυνση Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων
4. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής
5. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
6. Πυροσβεστικό Σώμα, Γραφείο Αρχηγού
7. Πυροσβεστικό Σώμα, Διεύθυνση Πυροσβεστικών Επιχειρήσεων
8. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, Γραφείο Γενικού Γραμματέα
9. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Γραφείο Περιφερειάρχη
10. Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)